

בבא בתרא ק"ז

אחים שחל' ובע"ח נטל חלק אחד
נחלקו אמורים לגבי יורשים שחלקו, ובא בעל חוב של אביהם ונטל את חלקו של אחד מהם²⁵⁴. רב אמר, החלוקה בטלה וחוזרים וחולקים בשוה מן הנשאר²⁵⁵. ושמואל אמר ויתר, אותו אח הפסיד ואינו חוזר על אחיו כלל. ורב אסי אמר נוטל רביע בקרקע משדה אחיו, או שאחיו יתן לו רביע המעות. שיכול לומר לו כמו שאני הייתי יכול לסלק לבעל חוב במעות, כְּאָבִי, גם לך אשלם מעות.

רב שאמר בטלה מחלוקת, סבר שהאחים שחלקו יש להם תורת יורשים לפרוע כולם את חובת אביהם. והקרקעות שלהם לא הסתלקו על ידי החלוקה מבעל החוב של אביהם²⁵⁶. ושמואל שאמר ויתר, סבר שהאחין שחלקו הם לקוחות שלא באחריות, וכאילו אמרו זה לזה איני מקבל אחריות חלקך עלי²⁵⁷. ורב אסי סבר שיש ספק אם הם יורשים כרב או לקוחות כשמואל, ולכן חייב לתת לאחיו רביע ויתן או רבע בקרקע או רבע במעות משום שממון המוטל בספק חולקים²⁵⁸.

ההלכה במחלוקת של אחריות הקרקע לאחר חלוקת יורשים
אמר רב פפא, ההלכה בכל השמועות שהובאו בשני אחין שחלקו ובא להן את, ובאחין שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן, שיקמיץ מחלקו ויתן לזה חצי השדה. אמימר אמר, בטלה מחלוקת. והגמ' אומרת שלהלכה פוסקים שבטלה מחלוקת, וחוזרים וחולקין בשוה מפני שהוא דומה לבעל חוב שנטל חלקו של אחד מהן שחוזרים וחולקים בשוה^{259 260}.

254 תוס' הקשו איך טרף את כל חלקו של אחד מהן הרי כולם חייבים לפרוע חוב אביה. וי"ל שמדובר כשעשאו אפותיקי. תוס'.

255 משמע שאינו יכול לסלקו במעות ולכן מפרש את טעמו של רב שהם יורשים, שאם הם כלקוחות באחריות למה בטלה מחלוקת הרי יכול לסלקו במעות. ותימה במה הדבר שונה מדרב אסי אמר שיכול לסלק במעות את אותו רביע שנטל מכת יורשים? ושמואל רב ורב אסי חולקים בסברא זו שאפי' אם כיורשין לרב אסי יכול לסלקו במעות משום שיאמר לו אנא הייתי מסלק גם לבעל חוב במעות, ורב אינו חושש לאותה סברא. וא"ת יתן לו מעות ויפדה את הקרקע מיד בעל חוב שהרי שומא חוזרת לעולם. וי"ל שכשמכרה או הורשה אמרו שם שאינה חוזרת. תוס'.

256 ורב סובר שיש ברירה והוברר הדבר שכל אחד זכה בחלק הראוי לו ונמצא שלא לקחו זה מזה כלום. וכן לענין חזרה בייבול למי שא' האחין שחלקו לקוחות הן ומחזירים זה לזה בייבול, ולרב אין מחזירים וכיון שהם יורשים יחזיר לו מחצית חלקו. רשב"ם.

257 ולשמואל אומרים 'אין ברירה' ונמצא שכל אחד נטל חלק אחיו כלוקח שלא באחריות. ואפ' שבמוכר קרקע לחבירו אומרים אחריות טעות סופר, ששם אינו משליך מעות בכדי. אבל לגבי ירושת אחים שכל אחד נוטל חלקו באותה הנאה שהוא לא מקבל אחריות, גמר ומקנה לחבירו חלקו לגמרי, שלא יקבל חבירו אחריותו עליו ולא תשתעבד לו שדהו. רשב"ם.

258 משום שיאמר אילו היו לי מעות והייתי מסלקו בהם, ובשביל עניותך לא אפסיד נחלתי. ויש לשון אחר שפירש רש"י בב"ק, ועיקר כפירוש ראשון. רשב"ם. ובתוס' מק' על פי' ראשון ולכן או' כפי הב'.

259 וכן אם נטל חצי חלקו שצריך להפיל גורלות על הכל שרב אינו חולק בנטל בעל חוב חלקו של אחד מהם בין כולו לחציו. ומכאן למדים גם שהאחים שחלקו כיורשים דמו ולא כלקוחות. רשב"ם.

260 ממה שפוסקים כרב משמע שקי"ל יש ברירה ובסוף השולח (גיטין דף מח.) פירשתי. תוס'.

ג' שירדו לשום אחד אומר במנה וב' במאתים תנו רבנן, שלשה שירדו לשום נכסי אחד במאתים וב' במנה בטל היחיד במיעוט יתומים למזון האשה והבנות²⁶¹, אחד אומר במנה ושנים אומרים במאתים או להיפך, בטלו דברי היחיד מפני הכתוב "אחרי רבים להטות". אחד אומר במנה, מאה דינרים שהם עשרים וחמישה סלעים, ואחד אומר בעשרים, שמונים דינר פחת בחמישה סלעים, ואחד אומר בשלשים, שהם מאה ועשרים דינר חמישה סלעים יותר, נדון במנה. רבי אליעזר ברבי צדוק אומר, נדון בתשעים. לוקחים עשרה דינרים שזה חצי מחמש הסלעים שיש בין השנים הפחותים, ומוסיפין על של שמונים. אחרים אומרים, מחשבים בכמה הם חלוקים, ומחלקים לשלש את ארבעים הדינר שיש בשלשים סלעים יותר מעשרים, ומוסיפים שלשה עשר דינר ושליש דינר על שמונים.

מי שאמר נדון במנה, משום שלשיטתו עושים ממוצע בין הממעיט למרבה²⁶². רבי אליעזר ברבי צדוק אומר נדון בתשעים דינר, הואיל ולא השוו בשומא עושים ממוצע בין השניים שהפחיתו בשומא, ואומרים שכל אחד טעה בקצת. ואין הולכים אחר הממוצע בין השניים ששמו בגבוהה, שאומרים תפסת מועט תפסת, והרי הם מודים ששוה קרוב למנה²⁶³.

אחרים אומרים עושים שומא אחרים אומרים, מחלקים את הסכום בין זה שפחת לזה שהרבה ומחלקים לשלש²⁶⁴, שאומרים שהקרקע שווה תשעים ושלושה ושליש דינרים. זה שאמר עשרים טעה לאחור, והפחית שלש עשרה ושליש משוויה. זה ששם במאה, באמת הוסיף על שוויו האמיתי בשלש עשרה ושליש והיה אמור לשום במאה ושש ושני שלישי, אלא שפחד להוסיף יותר מעשרים מזה שאמר שמונים²⁶⁵ ולכן אמר במאה²⁶⁶. שואלת הגמרא, נאמר שהקרקע שווה מאה שלש עשרה ושליש. זה שאמר מנה טעה והפחית בשלש עשרה ושליש, וזה שאמר שלשים טעה והוסיף בשלש עשרה ושליש. ולא אמר יותר, שלא להוסיף יותר מדאי על חבריו²⁶⁷? עונה הגמרא, שיש לנקוט כשני

261 ואין שומת בית דין בפחות משלשה.

262 ומהדין לפסוק במנה, שהרי שנים, האומר שלשים והאומר מנה, מודים ששוה מנה. ונראה שהוא הדין אם אמר בכ"ח סלעים שאינו מציעתא כל כך. רשב"ם.

263 שנות לו לומר ששניהם טועין קצת זה למעלה וזה למטה ונאמר ששוה צ' דינרים, כ"ב סלעים ומחצה שהולכים בתר דברי השנים הפחותים ותפשת מועט תפשת, ולא נלך אחרי מי שאומר מנה ונאמר שרק הוא לבדו עומד על אמיתתו של דבר והשאר טעו. רשב"ם.

264 ות"ק סובר שיש לומר שאדם אינו טועה כלל ונתפוס כדברי האמצעי תפוס והשאר שמא טעו, ור' אלעזר בר' צדוק סבר שאדם טעה בעשרה לזולל או בעשרה להוקיר, ואחרים סברו שאדם טועה ב"ג ושליש בדבר ששוה יותר משמונים. רשב"ם.

265 ואע"פ שאין אנו יודעין איזה דברי ראשון אפ"ה נושאין ונותנין בדבר וכל אחד יודע מה בלבו של חברו ולאחר שנשאו ונתנו בדבר תוקעין את לבם לומר הנראה בעיניהם וכיון שידע שחבירו רוצה לומר שמונים ירא הוא לומר יותר ממנה, רשב"ם.

266 שכן הסדר ששנים הפחותים מדברים תחילה. תוס'.

267 תימה לר"י שאם לא היו אלא שנים אחד או' מנה ואחד אומר שלשים היינו או' ששוה מאה ועשרה ועכשיו שיש

הראשונים שלא הוציאו מתורת מנה.

רב הונא אמר, הלכה כאחרים. אמר רב אשי, איני יודע מה טעמם של אחרים, האם נאמר שהלכה כמותם? אלא מורים להלכה כתנא קמא שאמר שתידון במנה. דייני גולה, שמואל וקרנא, שנו²⁶⁸ סתם ברייתא כאחרים שעושים שומא ביניהם ומשלשים. ואמר רב הונא, הלכה כדייני גולה²⁶⁹. ואמר רב אשי, איני יודע מה טעמם של אחרים, האם נאמר שהלכה כמותם?!

משנה

האומר לחבירו 'חצי שדה אני מוכר לך', משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו. 'חציה בדרום אני מוכר לך', משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום. והמוכר מקבל עליו לתת מחצי שדהו את מקום הגדר שהלוקח יגדור את חצי שדהו מכל צד מפני החיות²⁷⁰, ששיעורו ו' טפחים. וחריץ קטן שבין הגדר לחריץ הגדול, ששיעורו ג' טפחים.

גמרא

אמר רבי חייא בר אבא בשם רבי יוחנן, המוכר נותן ללוקח חצי מהמקום הגרוע שבשדה כדי דמי החלק ששייר אצלו, שיד הלוקח על התחתונה, שמא אמר לו שהוא מוכר לו מהשדה כדי דמי חצי השדה²⁷¹.

מהסיפא ראייה שמשמנים למעות ולא שמוכר לו ממש חצי השדה שנינו שמנין ביניהן, ומשמע שיד שניהם שוה,

שנוטל מן היפה ומן הכחוש²⁷²? אמר לו רבי יוחנן, עד שאכלת תמרים בבבל פרשתי את הרישא מהסיפא, חציה בדרום אני מוכר לך משמנין ביניהן ונוטל חציה בדרום. ואם כדבריך שמוכר לו ממש חצי השדה, מדוע משמנים ביניהם, ימתחו קו והלוקח יטול חציה בדרום בין כחוש בין יפה²⁷³? אלא יש לומר שמשמנים למעות. וכן ברישא משמנים למעות, שמים כמה כל השדה שווה, ויתן לו מהמקום

את השלישי שאומר פחות מכולם נאמר ששווה יותר בשלשה שלישי! תוס'.

268 שנו סתם ברייתא כאחרים וכן גרס ר' חננאל: ויש גורסים אמרי. הגהות הב"ח.

269 ושמה שנשנתה חדא מכלל חבירתה, ומשום שהוא דבר פשוט לא חשה הגמרא להקשות 'והא אמרה רב הונא חדא זימנא', שאין מקשים כן אלא כששני הדברים אינם דומים זל"ז. רשב"ם.

270 שסתם מוכר חצי שדה מוכר לו כל צרכי שדה אבל כשמכר לו שדה שלם פשוט שמכר לו את כולו ומה יוסיף ליתן לו יותר. רשב"ם.

271 שאדם רוצה אדם בקב עידית יותר משני קבין זיבורית. ומשמנין הוא שומה היא ביניהם, ונותן חצי הכחוש ששיעור חצי היפה. ומן הדין היה לו ליטול חצי היפה וחצי הכחוש, אלא שיכול לומר דמי חצי השדה מכרתי לך ולכן ידו על התחתונה ליטול מן הכחוש בשוה חצי השדה. רשב"ם.

272 וכן מוכח בבכורות. רשב"ם.

273 שהרי כך פירש לו חציה בדרום אלא ממה ששנינו אפי' בסיפא משמנין ש"מ שמה ששנינו משמנין הוא לדמים, מה ששוה חצי שדה זו מכרתי לו מן הקרקע באיזה מקום שארצה אתן לך. אבל הרישא אומרת ששמים את כל השדה ואם עלו דמיה ק' דינר נותן מוכר ללוקח מה ששוה נ' דינר במקום הכחוש בשדה זו שיד הלוקח על התחתונה, והוה פירוש משמנין ביניהן ונוטל חצי שדהו, פירוש כדמי חצי שדהו. רשב"ם.

הגרוע שבאותו שדה יותר מן החצי, כדי דמי חצי השדה. ובסיפא אין שמין את כל השדה אלא את חציה שבדרום. והמוכר נותן ללוקח קרקע כנגד מה ששוה חציה שבדרום באיזה רוח שירצה, אפילו בכחוש²⁷⁴.

מביאה הגמרא שנינו בברייתא, חריץ הוא מבחוץ ובן חריץ מבפנים, וזה וזה אחורי גדר שלא תהא חיה קופצת. ולא די שיעשה חריץ, כיון שהחריץ רחב ו' טפחים החיה נכנסת לתוכו, ונמשכת לאחוריה וקופצת. ולא די בבן חריץ, מפני שהוא קטן והחיה עומדת על שפתו וקופצת. וכמה בין 'חריץ' ל'בן חריץ'? טפח.

הדרן עלך פרק 'בית כור'

---

²⁷⁴ דהיינו בכחוש שיד הלוקח על התחונה שמא זה שאמר חציה שבדרום אמר שומת חציה שבדרום ולא חציה שבדרום ממש הוא שמכר לו. כן נראה בעיני וכן פירש רבינו חננאל. רשב"ם.

